

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală. Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 36.

Invierea.

Întreg universul e cîrmuit de legile Ziditorului, cari în gramatica diferitelor popoare au diferite numiri. Aceste legi universale, cari nicicînd nu-și schimbă paragrafii, nu pot fi pătrunse de mintea omenească. Silința omului de a penetra în toate secretele naturii e zadarnică. Decînd și-a deschis ochii minții, omenirea, cu gîndirea ei supusă evoluțiilor firești, a început a simți bucuria și întristarea. Diferitele manifestațiuni ale schimbărilor, oferite de fenomenele naturii, au dat naștere la diferite credințe. Dintru început omul a crezut, și va crede cît va avea suflet în oase. Astfel a crezut și va crede totdeauna, că Dumnezeu a făcut și ține lumea.

Alături de credință a încolțit în sufletul omenesc și dorul de a ști. Și credința și știința sînt cerințe ale vieții omenești. Istoria ni-le prezintă ca protivnice, cari s'au ciocnit adeseori. Soldații credinții se străduesc a fereci lumea prin fatalism, ear arma filozofilor e determinismul. Amîndouă taberele au însă, inconștient, același țel, care culminează în a îndrepta și ușura viața. Rezboiera între credință și știință e trecătoare. Va veni vremea cînd și preoții și lumenii se vor împăca, subț singura condiție că — *ceiace nu putem ști niciodată, trebuie să credem, ear ceiace*

poate străbate în convingerea noastră, trebuie să știm. Atunci va cădea de sine și supărarea pe credința fericitoare, și născocirea ateismului, care nu există.

După ce se va restabili pacea religioasă, *munca și omenia* vor fi socotite de oameni ca singurele pîrghii ale mîntuirii. Muncă și omenie cere și Dumnezeu dela oameni. Pentru înlăturarea pedecilor ce le-a azvîrlit capriciul vremii dinaintea acestor doi factori ai păcii universale, a suferit fiul lui Dumnezeu chinuri și moarte mucenicească.

Pentru biruința binelui, ce-l pot aduce oamenilor munca și omenia, a rînduit Dumnezeu învierea și înălțarea la ceruri a fiului său „unul născut”. Munca și omenia vor înveseli omenirea, ear pe ceice fug de muncă și omenie, îi va ajunge la a doua venire „plîns și scrișnirea dinților” în întunerecul iadului.

Munca și omenia a ridicat pe alte popoare; munca și omenia va scoate și pe bietul nostru popor din robia întunerecului.

Eată în ce trebuie căutată învierea neamului românesc și a întreg genului omenesc.

Păgînii noștri din vechime au trebuit să primiască o credință nouă, care i-a scos din iadul neștiinții, ear păgînii noștri de mine vor fi ceice nesocotesc voea lui Dumnezeu, ce se cuprinde în muncă și omenie.

Omul muncitor și de omenie este cu

adevărat fiul lui Dumnezeu, făcut „după chipul și asemănarea sa”. Munca și omenia ne curăță de păcate, ear nelucrarea și desfrîul alimentează răutatea dintre oameni. Așa trebuie înțeleasă întregă zidirea și a credinții creștinești, de care ne facem părtași prin botez. Munca și omenia ar trebui gravate pe frontispiciul bisericii; munca și omenia trebuie preamărite și prin graiul preoților. Și cum simplificarea lucrurilor din lume înseamnă progres, ear progresul fiind lege dumnezeiască, am înveseli și pe Dumnezeu și pe oameni, dacă înloc de nesfîrșitele misterii legate de credința noastră strămoșească, cei chemați ar sluji mai bine Stăpînului de sus, dacă la toate ocaziile ar îndemna pe credincioși să caute, și vor afla, toate virtuțile creștinești în — *muncă și omenie*.

Toate rezonanțele soboarelor, toate rugăciunile călugărilor, toate predicile preoților, toate irmoasele cîntăreților, toate eforturile teologilor incap frumos și bine în cadrul acestor două cuvinte, pe cari se razimă întreg programul educațiunii popoarelor ce ar fi să se facă și prin biserica blindului Nazarinean.

Confuzia ce se desprinde din negura vremilor apuse, ar trebui înlăturată și înlocuită prin acest fundament solid al zilei de mine.

Gheorghe Jianu.

FOILETON.

Răstignirea.

Soarele se înalță spre punctul de meazăzi. Colinele din apropierea Ierusalimului și munții mai depărtați străluciau îmbrăcîndu-se în purpură. În cetate, templul, palaturile, turnurile, culmile și toate punctele mai înalte și vederoase se îmbrăcau asemenea în strălucirea cea fără seamăn a razelor de soare.

Era Vineri, la 13 Nisan, preziua Paștilor jidovești.

Afară de oraș, un colnic turtit, în forma unei căpățini, uscat, colbos și fără vegetație, afară de cîteva fire de isop, vechea *Golgota*, „locul căpăținii” era împrejmuț de un zid viu de oameni. Unii cercau să vază peste zid, ear alții prin zid. Un zid lăuntric de ostași romani ținea zidul exterior, ca oamenii să nu-și părăsiască locul. Un sutaș comanda pe ostași. Ori în care parte privia afară de spațiul încunjurat de ostași, nu putea vedea decît numai mișcări de ochi înfundați în fețe roșiatice; la o depărtare mai mare în perspectivă vdea numai fețe roșiatice, ear cu ceva mai departe numai un briu foarte lat, care la examenare mai amănunțită se dovedia compus din fețe omenești. Aici se adunaseră trei milioane de inimi,

carî urmăreau, cu interesare pătimașă, evenimentele de pe colină. Ele erau nepăsătoare față de cei doi țilhari, și ocupate numai cu Nazarineanul, care era obiectul urei, al temerii și al curiozității, — cu el care le iubia pe toate, și chiar acum voia să moară pentru ele.

Pe colnic stetea drept arhiereul, într'un loc așa de înalt, cît se vedea peste zidul cel viu și peste capetele dignitarilor cari îl încunjurau. Se putea cunoaște de pe mitra arhierească, de pe veșmintele lui și de pe purtarea lui sumeață. Mai sus pe colnic, chiar pe culme, așa că îl putea vedea mulțimea, stetea Nazarineanul sîngerat și suferind, dar tăcut... Îl încunjura o lărmuire, asemenea unui urlet de mare: ris, blesteme, uneori amîndouă. Alături de el, pe culmea colnicului, cițiva ostași și lucrători gătau crucele.

— „Poruncește oamenilor să grăbiască” — zise arhiereul către sutaș. — „Aceștia” — arătînd spre Nazarinean — „au să fie morți și înmormîntați mai nainte de ce ar sfinți soarele, pentru că să nu se spurce țara. Așa poruncește legea!”

Un ostaș mai milostiv se apropiă de Nazarinean, și-l îmbrășă să bea dintr'un pocol; dar el nu primi beutura. Apoi veni altul, și îi luă dela grumazî tăblița cu inscripția osindel, o bătu cu cuie pe vîrfurile crucii... și astfel pregătirea era săvîrșită.

— „Crucele sînt gata” — zise sutașul către

arhiereu, ear acesta primi raportul cu o mișcare a minii și zise: — „Hulitorul să fie cel dintîi. Dacă e Fiul lui Dumnezeu, își va ști ajuta. Vrem să vedem!”

În mulțimea, care pîn'atunci năvălise asupra colinei cu strigări de nerăbdare, se născu acum o șoptire, care se schimbă într'o liniște generală. Partea cea mai înfiorătoare din executarea sentinței sosise... Cînd ostașii își puseră minile pe Nazarinean, trecură fiorii prin întreaga massă de popor.

Garda desbrăcă pe Nazarinean. Acum stetea gol înaintea milioane. Sbiciurile, cari le suferise desdedimineață, erau desemnate încă și acum cu vîntăi și cu sînge pe spatele lui. Îl așezară și-l întinseră fără milă pe cruce. Mai întîi îi întinseră brațele. Cuietele erau ascuțite, — cîteva lovituri, și ele străpunseră gingașele lui minii. Apoi îi întinseră picioarele, — și un singur cui, pironi pe lemn picioarele amîndouă. Ciocăniturile timpite se auziau în mulțimea fără de margini... și ceice nu le auziau, totuși tremurau văzînd, cum cade ciocanul. Jertfa nu da niciun cuvînt, nicio oftare...

— „În care parte vrei să-ți fie intoarsă față?” întrebă un ostaș sălbătic.

— „Către templu” — răspuse arhiereul. — „Voii să-ți dovedesc prin moartea lui, că el n'a putut să dărîme sfînta casă.”

Mormîntul adevărat al lui Isus.

Cu cîțiva ani înainte de aceasta, maiorul englez Sir Charles Wilson a dovedit, că mormîntul, în care a fost îngropat Isus, este afară din oraș, — nu unde e acum biserica sfîntului mormînt, — ci lingă Bab-el-Amud, afară de poarta Damascului, în apropiere de mormîntul lui Iosif din Arimateia, nu departe de peștera lui Ieremia, într'o grădină la poatele unui deal în formă de tivă de om, care ar fi dealul Golgota, căci pe evreește „golgota“ e tivă sau cranu (căpățînă). Comitetul de cercetări, în care erau o mulțime de oameni învățați, ca arhiepiscopul de Canterburg și episcopii din Ripon, Cashel, Salisburg și Durham, a și cumpărat locul cu 256.000 de lei. S'au făcut lucrări pentru a-i da cu totul înățășarea ce o avea pe vremea răstignirii și a îngropării lui Isus. Mormîntul aflat — după cum se vede din cele de mai sus — se potrivește întru toate cu spusele evangheliei, că „locul unde s'a răstignit era grădină, și în grădină mormînt nou, în care nimeni n'iciodată nu a fost pus, ... și era aproape mormîntul“ (Ioan c. 19, v. 41. 42.) De veacuri a stat acoperit cu o pătură groasă de pămînt și nimeni n'a făcut acolo vr'o cercetare. Ba nici după 1867, cînd s'a descoperit, nu i-s'a dat multă atențiune, până ce generalul Gordon a dat cu socoteala, că acela trebuie să fie mormîntul lui Isus. Cînd l-au curățit, l-au aflat plin de oase de om până la tavan; numai la fund era o pătură de pămînt, groasă de 2 metri, în care nu erau deloc oase. Cunoscutul arheolog de Schik a dovedit, că mormîntul e într'adevăr vechi evreesc, boltit și că numai pe urmă l-au întrebuintat creștinii pentru a pune în groapa părăsită de multă vreme oasele morților desgroați.

Încăperea e naltă de 7 picioare, lungă de 14½ și lată de 11 picioare. E săpată cu totul în stîncă și pela mijloc o desparte în două o giuitură. Intrarea e pela partea apuseană; în cea răsăriteană se află în pîrete o deschizătură în formă de ferestruie. Această deschizătură încă e o dovadă, că mormîntul e într'adevăr cel căutat. Evanghelistul Ioan istorisește (cap. 20, v. 3—8) lucruri, cari se pot pricepe numai ținînd seamă de această ferestruie. Cînd Maria Magdalena aduse lui Simon Petru și celorlalți învățăcei vestea, că groapa e goală, atunci Petru și Ioan au alergat la mormînt, și Ioan a alergat mai repede decît Petru și a ajuns mai înainte la mormînt, a privit în lăuntru și a văzut giulgiurile zăcînd, dar n'a intrat. Nici într'o groapă regulată și făcută ca de obicei nu s'ar fi putut vedea de afară locul, unde se afla pus trupul; dar în această groapă se putea vedea lesne chiar dela intrare; și numai pentruca să vază că învăltoarea capului nu era lingă giulgiu, ci la o parte învălătucită, a trebuit să între Petru chiar în groapă. Afară de groapă în pîretele stîncei se vede o adîncitură: e locul, de unde s'a tăiat piatra, pe care a rostogolit-o Iosif și cu Nicodim de au închis ușa mormîntului.

Lucrătorii ridicară crucea și o duseră cu povara ei la locul, în care avea să fie înfiptă în pămînt. La o poruncă a sutașului lăsară trunchiul în groapa săpată, — și trupul Nazarineanului se sminci la vale. Atîrna greu de minile singerînde... și încă tot nu se auzi niciun cuvînt de durere, — se auziră numai niște cuvinte, cele mai dumnezeiești, din toate cite s'au rostit vr'odată:

— *»Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!«*

Mulțimea salută cu o strigare sălbatică crucea, care se înalță acum peste toate celelalte obiecte și se îndrepta solitară spre cer. Și toți, ceice vedeau inscripția de pe crucea Nazarineanului, grăbiră să o descifreze... și îndată răsună în întreaga mulțime, dela un capăt pîn' la celalalt, salutarea de batjocură, și se repetă între ris și urlete:

— *»Împăratul Iidovilor! Salutată fie împăratul Iidovilor!«*

Era la amiază. Aerul era limpede. Soarele strălucea pe cer.

Dar deodată o întunecime începu să cuprindă cerul și să acopere pămîntul, — un amurg la timp nepotrivit, o seară, care năvălia asupra strălucirii soarelui de meazăzi. Larma de chiuitură și de risete amuți, și oamenii, necrezînd ochilor, priviau curioși unul la altul, apoi se uitau la soare, la munte, cari dispăreau dinaintea ochilor lor, la cer și la împrejurimea, care se adîncia în noapte, la

IGIENĂ.

Munca.

Se știe, că lipsei de hrană în timpul muncii este de a se atribui lenea, de care l-au acuzat pe săteanul român mai mulți autori străini. Socoit în termen mediu pentru toată țara venitul anual, el s'a găsit cam 800 de lei de familie; dar o parte bunicică din recoltă trece în posesiunea proprietarilor și a exploataților de moșii; această parte se compensează însă cu venitul mai mic al săracilor și al pruncilor ceva mai numeroși la țaran.

Spiritul de economie la săteanul nostru nu este atît de desvoltat ca la alți locuitorii din țară de naționalități străine. Nobil a fost scopul legiuitorului cu cassele de economii, dar după cît știu, deocamdată săteanul nostru nu le prea frecventează. Ovreii depun cîte puțin, și cum au o sumușă mai mărișoară o bagă în comerț. Numai economiile de prin școale mai valorează ceva, și mie îmi place a spera, că acestea vor desvolta mai mult în țaranii spiritul de economie. Astăzi nu mai este silit a-și ascunde micile economii în oale sub pămînt, astăzi avem o instituțiune, căreia îi putem încredința mult-putinul ce-l avem fără temere de vre-o pierdere, ba din contră ne și produce, și nu e capital mort ca și cel îngropat prin păreți, pămînt, saltele etc.

În Basarabia s'au înființat așa numite „bancuri“, cîte unul de fiecare 10—15 sate, d. e. în ținutul Orheiului sînt vre-o 15 bancuri. Și în Transilvania sînt multe institutii de credit, înființate în anii din urmă. La 1891 numerasem vre-o 20, la 1898 vre-o 66, cari aveau capital de 4 milioane florenți și învîrteau peste 26 milioane, dînd bun ajutor țaranului prin îlesnirea de împrumuturi; dar nici acolo sătenii nu sînt deprinși a-și depune micile economii spre fructificare*).

Tot în școală ar trebui să fie îndemnați la această economie.

Unele vederi ale românului relativ la economie și risipă:

- Buna economie a casei, temelia casei.
- Cine cheltuește peste ceace câștigă, n'are 'n casă mămăligă.
- Cine nu e dator, e destul de bogat.
- Stringe mișină de cu vreme.
- Avere din munca ta, ear nu dela altul dea-gata.
- Banul muncit nu se prăpădește.
- Stringe bani albi pentru zile negre.
- Cînd îți intră paraua în mînă, leagă-o în nouă noduri.
- Sacul dela gură se păstrează.
- Sacul zgîrcitului gură n'are, și al risipitorului fund n'are.
- Lăcomia sparge sacul.
- Sărăcia învață pe om să fie econom.

*). Dacă săteanul beutor de spirtoase și de tutun s'ar lăsa de ele, punînd deoparte zilnic cite 25 bani ce dă pe rachiu în familia sa și 10 pe tutun, ar avea în 10 ani o economie de vre-o mie de lei.

colina pe care se săvîrșia privescîntea, și apoi priviau din nou unul la altul... și se ofiliră și amuțiră.

Amurgul trecu în întunec, însă fără ca să spăimînte inimile cele sălbătice ale gîzilor de pe colină. Unul după altul au întins pe cei doi țilhari pe cruci, și au înălțat crucele. Paza de ostași se retrase, și poporul scăpat de stavilă năvăli pe înălțime și se încheiă acolo asemenea unor valuri, cari se lovesc peste olaltă. Risete și cuvinte de batjocură și de hulă resunau, toate îndreptate asupra Nazarineanului.

— *»Ha, ha! De ești Fiul lui Dumnezeu, pogoară-te acum de pe cruce!«* zise un ostaș.

— *»Da«* — zise un preot — *»dacă se va pogori acuma la noi, atunci vom crede întrînsul!«*

Alții clătinau cu înțelepciune din capete și ziceau:

— *»Voia să strice templul și în trei zile să-l zidiască din nou și acum nici sieși nu poate să-și ajute!«*

Ear alții strigau:

— *»El s'a zis pe sine Fiul lui Dumnezeu; să vedem acum, dacă Dumnezeu îl voește pe el?«*

... Noaptea cea nefirească, care se pogorise pe încetul, neliniștia multele mii de oameni. Nazarineanul li-se înfățișa numai ca o figură întunecată, ce spînzura pe lemn. Dar îl puteau auzi,

— Casa săracul o are toată ca melcu 'n spinare

— Săracul n'are nici haină, nici la inimă vr'o taină.

— Omul risipitor niciodată stare are.

— Bărbatul să aducă cu sacul, muerea să scoată cu acul, tot să isprăvește.

— Risipitorul, pănăce tot nu istovește, nu se odihnește.

— Risipitorul toată marea de-î vei da-o, toată o scurge.

— Risipitorul în urmă cunoaște și să căește.

Dr. Gheorghe Crăiniceanu.

Despre dentiție (ieșirea dinților).

Timpul cel mai critic pentru părinți este eșirea dinților copiilor din maxile (fălci). Copii în perioada aceasta nu mîncă, dorm neliniștiți, se învîrtesc în pat, se iritează foarte ușor, strigă mult și tot ce prînd, duc în gură. Gingiile sînt inflamate (umflăte), dureroase, din gură curg bale, ear cîte odată au ferbințeli, se desvoltă catar de plămîni, catar gastro-intestinal (stomac și mațe) și convulsii (sgărciuri) nervoase.

Aici se recomandă mamei, ca să nu creadă, că orice simptoame ce se ivesc la eșirea dinților, ar fi morburii ale eșirii dinților, ci îndată să ceară sfatul medicului.

Prima dentiție a copilului constă în amîndouă fălcile din câte 4 dinți tăctori (incisivi, dinainte), 2 dinți canini (colți) și 4 măsele, laolaltă 20 de dinți.

Dinții dau de regulă astfel:

În luna 6—7 amîndoi dinții incisivi din mijloc, în falca de jos.

În luna 8 amîndoi dinții incisivi din mijloc, în falca d'asupra.

În luna 9 amîndoi dinții incisivi delături, în falca de jos.

În luna 10 amîndoi dinții incisivi de lături, în falca d'asupra.

În luna 12 cei doi dinți bucali în falca de jos.

În luna 13 cei doi dinți bucali în falca d'asupra.

În luna 18 amîndoi dinții canini în falca de jos.

În luna 20 amîndoi dinții canini în falca d'asupra.

În decusul anului al 2-lea, pînă la începutul anului al 3-lea apar ambii dinți bucali.

În a 2-a perioadă a dentiției fiecare falcă are cite 16 dinți și anume 4 dinți tăietori, ce dau deasupra în al 8-lea, ear jos în al 9-lea an; doi dinți canini ce dau deasupra în al 11-lea, ear jos în al 12-lea an; 4 dinți bucali, cei doi dinți dau în al 10-lea an, ear ceilalți doi în al 11—15-lea an; 6 molarî, dau prîinii în al 7-lea, al doilea între 13—16 ani, ear al treilea (dinti sapientei, măselele minții) între 18—30 de ani.

Cînd dinții es greu, tirziu și'n pauze lungi, atunci copii sufer de morb englezesc numit morb rachitic.

Dr. I. Fometescu.

— puteau auzi oftarea lui. Acaasta dovedia, că el suferia chinuri grozave.

Ceasul al doilea trecu ca și cel dintîi. Ele au fost pentru Nazarinean ceasuri de ocară, de batjocură, ceasurile unei morți, care se săvîrșia pe încetul.

Sosi ceasul al treilea, și poporul încă tot încunajura colnicul. Oamenii erau mai liniștiți decît în orele de mai înainte... Schimbarea aceasta se estindea și asupra ostașilor, cari numai adineaori aruncaseră sorți pentru veșmintele răstignitorilor. Ei erau postați cu comandantul lor ceva mai la o parte.

Cea mai curioasă era purtarea arhierului și a suitei lui, a cărturarilor, cari în pertractarea judecătorească din noaptea trecută i-au stat într'ajutor și au cerut cu larmă fanatică sentința de moarte. Văzînd întunecimea, ei își perdură toată încrederea. Intre ei erau mulți, cari aveau cunoștințe astronomice, aduse de părinții lor din prinsoarea babilonică. Se adunară în jurul maimare-lui lor și se consultară asupra acestui eveniment.

— *»Avem lună plină«* — ziseră ei, și așa era — *»asa dară întunecime de soare nu poate fi!«*

... Omul acesta poate că era Mesia, și atunci — însă ei voiau să aștepte și să vază cum se va desvolta lucrul!

Cînd era aproape trecută și jumătatea cea

Postul.

Nu e rău în aceste vremi de scepticism și de tiranie a modei, — căci deși e vorba de hrană, moda nu o cruță nici pe asta — să spunem câte ceva despre post. Cei mai mulți orășeni habar n'au de igienă, de medicină, de care-î cel mai potrivit fel de hrană pentru om. Dar asta nu-î impedează a disprețui postul și a-l socoti ca o ciudățenie, dacă nu prostie a strămoșilor. Alții, cari se cred mai iscusiți în ale religiei, zic că faptele omului sînt de seamă, ear nu ce mîncă el.

E lesne de arătat, că asemenea judecată e simplistă și că în adevăr lucrurile sînt mult mai complicate decît le credem.

Postul l-au întocmit preoții, cari, mai demult, întruneau nu numai cunoștinți religioase, dar și medicale, sociale etc. și pe lingă acestea, erau și observatori buni ai înțimplărilor și faptelor din lume și societate. Dinșii vedeau, că lăcomia e una dintre patimile cele mai răufăcătoare ale omenirii. Din lăcomie, omul pradă, fură, însală, nu numai pe străin, ci chiar pe rudele lui de sînge. Lăcomia nesăbuită e cel mai mare dușman; el împedecă omenirea de-a ajunge idealul măreț al întemeierii domniei binelui.

Dar cea dintîi și mai ticăloasă patimă e lăcomia la mîncare și băutură, decî pe acestea trebuia să le înfrîneze cu toată puterea, căci în ele e obîrșia relelor.

Vor zice unii: „Dar ce are a face dacă mîncînci carne ori legume?”

Are foarte mult, nu numai ca gust, dar și ca fel de hrănire a singelui și decî a creierului, mușchilor, etc.

Azi e deplin dovedit, că mîncările de carne sînt mult mai ațîțitoare decît cele de legume.

Mai mult, carnea încarcă sîngele și țeseturile cu o mulțime de otrăvi, cari numai bine nu fac trupului și simțurilor. Azi, știința medicală oprește pe oamenii nervoși, pe cei bătrîni, pe cei cari sufăr de reumatisme, podagră, etc. și de o mulțime de alte boli, dela mîncări de carne. Această oprire în totdeauna are urmări bune. S'a văzut că unii copii din școală, cari erau neascultători, nebăgătorii de seamă, și nu-și puteau face datoriile lor de școlari, dacă li-s'a schimbat hrana, — în loc să-î îmbuibe cu carne, le-au dat legume, fructe și lăptării din belșug; — s'au schimbat ca prin minune la apucături și la

mente și au început a pricepe și a învăța. Tot astfel oamenii nervoși, părăsind hrana cu carne, în post, simt mare îmbunătățire. Dacă s'ar face și mai multe cercetări în privința înfrîurii postului asupra sănătății, știm bine că s'ar adevări și mai mult cît de înțelepți și adine cunoscători ai firei omului au fost întemeietorii postului.

Cei cari se ridică în potriiva postului mare, mai zic că tocmai primăvara, cînd poporul trebuie să înceapă munca grea a cîmpului, biserica îi pune să postească.

Se pare, însă, că și aici întemeietorii posturilor au avut vederi mult mai largi decît noi aștia de azi. Prin post, care oprește dela carne și beuturi spirtoase, căci numai la zile mari sloboade la vin și unt de lemn, se curăță sîngele de atîtea otrăvi lăsate de carne, vin și imbuibare.

Tocmai asupra primăverii, cînd toate viețuitoarele, decî și omul, se prăsesc va căpăta curățirea singelui și înfrîurire binefăcătoare asupra copiilor zemisliți în această vreme. Azi imbuibarea și lăcomia se vede mai ales la orășeni, căci la țeară nu au de unde să se umple cu afita carne și beutură ca țirgoveții. Lacomii înse sînt și țaranii. Indată ce plutesc deasupra nevoei ori vin la oraș și câștigă mai mult, se așează pe mîncat și băut, socotind îndestularea acestei patimi ca fericirea cea mai mare.

Din pricina lăcomiei prea mari la mîncare și băutură, copiii orășenilor se nasc din ce în ce mai slabi, mai nervoși și mai cu puțină vlagă, pănăce, după trei patru generații, se sting. Bineînțeles, la această stingere lucrează și alte pricini, dar cea mai de frunte e lăcomia. Mîncarea de carne și de alte lucruri ațîțitoare aduce sete, și vinul e mai atrăgător decît apa, așa că omul, pe nesimțite, și fără să știe, se face alcoolic, apoi vorba ceea „părintii mîncă aguridă, ear copiilor le strepezesc dintii”.

Lăcomia omului pentru mîncare și beutură e atît de mare, încît au trebuit legile și pedepsele cele mai înfricoșate, amenințarea cu focul nestins al iadului pentru a potoli această patimă, putem zice, izvorul tuturor răutăților, a-l face pe om ca, prin ținerea posturilor, să cumpănească răul făcut prin lăcomie. Decî postul are mare însemnătate, căci înnoește organismul și dă puțința de-a înnălța și îmbunătăți sufletul. S. N.

Economie.

Istoria pădurilor.

Pădurile ce vedem astăzi sînt departe de a fi urmașele pădurilor străvechi, cari vor fi trăit odinioară pe locurile celor de acum. Nu au nici aceeași înfățișare, nici nu sînt alcătuite din aceleași elemente. Pădurile din zilele noastre au înlocuit pe altele mai vechi, și astfel de înlocuiri s'au făcut de mai multe ori în cursul vremei. Dela cele dintîi plante aeriene, cari au fost pe pămînt pînă azi avem trei perioade:

Cea dintîi e a plantelor celor vechi (palaiophitică), criptogame în formă de copaci, gimnosperme (asemănătoare cu brazii). A doua e a plantelor mijlocii (mesophitică), cînd gimnospermele sînt în număr mult mai mari decît criptogamele. În această epocă se ivesc și unele plante înrudite cu angiospermele (monocotiledonatele și dicotiledonatele).

A treia epocă, însfirșit, se deosebește prin predominarea angiospermelor (epoca neophitică), ear cele dintîi angiosperme neîndoioase se arată la începutul epocii a treia.

Plantele se împart în *criptogame*, — ale căror organe sexuale sînt mai anevoie de aflat și timp îndelungat nici n'au fost cunoscute (alge, ciuperci, mușchi, licheni, ferege, lepidodendri); *gimnosperme*, la cari sămînța e goală, neînchisă într'un ovar (bradul, tisa, iuniperul etc.); *angiosperme* (cu semințele închise în ovar) și unele avînd un cotiledon (*monocotyledonatele*: griu, porumb, finici etc.), ear altele, două (*dicotyledonatele*: Stejarul, fagul, mazerea etc.). Cea dintîi începe sub epoca devoniană și se isprăvește cu cea permiană, decî ține în devonian, — carbonifer și permian, în cele din urmă sub-epoce din epoca primitivă sau a terenurilor primitive. A doua începe în trias (cea mai veche sub-epocă din epoca mijlocie sau secundară și ține pînă în cea cretacee. A treia începe din cretaceu și ține pînă astăzi.

Pădurile sub forma lor de astăzi s'au alcătuit abia la începutul epocii geologice celei mai nouă, al epocii quaternare, cînd s'a făcut în Mediterană groapa Adriatică și a Mării Egee și cînd Marea Neagră, care înaintevreme era în legătură numai cu Marea Caspică și cu Marea de Aral, s'a pus în

dintîi a orei a treia, veniră cîțiva bărbați din clasa cea mai dejos a poporului, mișei, cari locuiau la mormintele cetății. În fața crucii celei din mijloc se opriră.

— „Acesta e el, noul împărat al Jidovilor!” — zise unul. Ear altul strigă rizînd: „Bucură-te, bucură-te împăratul Jidovilor!” Și fiindcă nu primiră nici un răspuns, se apropiară mai tare.

— „Dacă ești împăratul Jidovilor ori Fiul lui Dumnezeu, pogoară-te de pe cruce!” strigară cu glas tare.

Unul din cei doi țilhari încetă acum a geme și strigă asemenea către Nazarinean: „Așa e; dacă ești Hristos, mîntuește-te pe tine și pe noi!”

Poporul rîdea și bătea în palme. În vreme ce asculta, dacă va auzi un răspuns, se auzi cum zise al doilea țilhar către cel dintîi:

— „Nu te temi de Dumnezeu? Noi primim numai pedeapsa vrednică pentru faptele noastre; dar omul acesta n'a făcut nici un rău!”

Pe cei din jur îi cuprînsese uimire. În mijlocul tăcerii grăi al doilea țilhar din nou, dar acum către Nazarinean:

— „Doamne! — zise el — „Adu-ți aminte de mine, cînd vei veni întru împărăția ta!”

Un fior trecu prin inima unora din cei de față... „Cînd vei veni întru împărăția ta??!” Așadar Nazarineanul e împărat?... Împărăția

lui?... Dar împărăția lui nu poate fi din lumea aceasta. Credinciosul acela a zis, că împăratul acum intră în împărăția sa... Dar decumva va răspunde Nazarineanul oarece?!

Și Nazarineanul într'adevăr și răspunde cu glas limpede, plin de încredere:

— „Adevăr zic ție, astăzi vei fi cu mine în ra! Încrederea, cu care Nazarineanul rostise aceste cuvinte, îngrozi pe arhieru și suita lui... Ei se cutremurară în fața fetei săvîrșite... De unde își împrumuta acest om credința sa, dacă nu din adevăr?... Încă numai oarece mai mult, și ei erau nimiciți cu desăvîrșire.

Resultările Nazarineanului deveniau tot mai grele; oftările lui se schimbau în gemete... Mulțimea era stăpînită de tăcere. Un abur nădușitor se adause la întunecime, și îngreună aerul. Și sub norii aceia negri, cari atîrnau asemenea unei acoperitoare de sicriu, steteau trei milioane de oameni, cari așteptau cuprînși de frică și de groază să vază ce se va mai întimpla. Ei erau așa de tăcuți!...

O strigare de desperare pătrunse prin negură peste capetele aceloră, pînă la acărui urechi putea ajunge glasul muribundului; o strigare de desperare, dacă nu de învinuire:

— „Dumnezeul meu! Dumnezeul meu! pen-truce m'ai lăsat?”

Glasul îngrozi pe toți, cari îl auziră. Fața Nazarineanului sdrobită plină de sînge și negrită de colb, să însenină apoi fărădeveste, ochii i-se deschiseră tare și se îndreptară spre oarecine în largurile spațurii ale cerului... Pace și răscumpărare și triumf, se cuprîdea în exclamarea jertfei:

— „Săvîrșitu-s'a!”

Așa își serbează cu o ultimă strigare de bucurie învingerea sa un erou, care murind săvîrșește o faptă mare... Lumina din ochi se stinse. Inctinel căzu capul încoronat cu spinii pe piept. Dar sufletul despărțindu-se mai împărțîși trupului încă o clipă de viață, așa, că se putu înțelege cuvîntul cel mai de pe urmă, rostit cu glas înctinel, cașicînd pătimitorul l-ar fi îndreptat către oarecine, care sta chiar lingă el:

— „Părinte, în minile tale îmi dau spiritul meu!”

O tresărare trecu prin chinuitul trup, și viața lui pămîntească se sfîrși. Inima cu toată dragostea ei cea bogată, era frîntă...

— „A murit!” a zis cineva din cei mai aproape de cruce. Într'un timp necrezut de scurt o află aceasta și poporul. Nici unul nu o spunea cu glas. A fost o murmurare, care pornind dintr'un anumit loc, se lăți în toate părțile, o murmurare, o șoptire: „El a murit!”

Poporul vedea acum dorința sa împlinită:

legătură cu Mediterana. În această epocă, după un restimp îndelungat cald, a urmat perioada ghietaților, când ghietații au acoperit mare parte din Europa nordică și de pe munți s'au coborât până la șesuri în Europa mijlocie. Mai apoi climatul s'a îndulcit din nou și s'a prefăcut treptat-treptat în cel de astăzi.

Aceste schimbări de climă au silit pădurile a se strămuta din loc, oricât s'ar părea de ciudat astfel de cuvânt când e vorba de copaci adine înrădăcinați.

Zonele de vegetație sînt următoarele: Mai întii e, în partea muntoasă, *zona vegetației alpine*, care începe dela 1650 până la 1800 de metri înălțime, în sus. Când coasta muntoasă e întoarsă spre Mează-Noapte, zona alpină începe dela 1650; când e întoarsă spre Mează-zi, dela 1800. Sînt niște plaiuri cu pășuni, în cari nu se prea află copaci, ci mai ales graminee.

Plantele lemnoase din aceste părți sînt tufani de Rhododion, Azalea, Salix, Vaccinium. E flora epocii glaciare (Jepi și Vaccinium (Afin). Neapărat, când era mai frig, această regiune se întindea până mult mai jos.

În jos e zona pădurilor, cari acopăr laturile munților și dealurilor și întinzindu-se mai mult sau mai puțin și la cîmpie, până ce lasă loc regiunii stepelor sau baraganelor. Zona pădurilor se împarte în trei: *a coniferelor, a fagului, a stejarului.*

Coniferele (bradul, molidul, etc.) ocupă regiunea vecină de cea alpină întinzindu-se spre înălțimi până la 1650—1800, după deosebirile arătate mai sus, și scoborîndu-se până la 1200 și 650 m. Molidul ajunge până la regiunea alpină; bradului îi plac mai mult părțile apusene și de miazăzi ale regiunii și nu se urcă așa de sus ca molidul.

În unele locuri bradul e mai numeros decît molidul. Pe laturile transilvănene ale Carpaților Munteniei, se află însă mai ales molizi. În Moldova de sus se află mai mult molizi. În Bucegi, pe latura despre Sinaia se află și brazi și molizi amestecați, deopotrivă la număr; în alte locuri molidul e singur. Împreună cu coniferele se află și unii arbori cu frunze late, căzătoare: Sorbul, Socul etc.

Fagului nu-i place frigul și nici la secetă nu rabdă, decît e meridional și maritim. Zona fagului nu se urcă prea sus, îl aflăm și pe dealurile dela 550 pînă la 500 de

metri, împreună cu mesteacănul, paltinul, sorbul, etc.

Stejarul la noi are speciile (Quercus Robini sau Pedunculata) gorunul sau tufanul; stejarul (Q. Sessiliflora), gîrnița (Q. conferta) și cerul (Q. Cerris) și acopere regiunea dealurilor în Oltenia, Muntenia și Moldova și se coboară până în stepe.

Unde nu mai sînt dealuri, ci bărgane întinse, pădurile de stejar încetează. În Oltenia și Moldova zona pădurilor de stejar (a dumbrăvilor) e mult mai întinsă decît în Muntenia Mare.

În Dobrogea pădurile se află în partea muntoasă dintre Măcin, Tulcea și Babadag. Cu stejarul crește carpenul, ulmul, teiul, arțarul, jugastrul, frasinul și plopul; apoi alunul, păducelul, etc. (Va urma.)

Felurimî.

Cercetarea Mării Moarte. A plecat în Palestina o expediție să cerceteze Marea Moartă. E alcătuită din 20 de inși, din cari 9 dominicanii și alți călugări din Franța, Belgia, Germania, Olanda, și America. În frunte sînt profesorii dela școala biblică din Ierusalim a dominicanilor. Până acum au făcut cercetări acolo Louis Lortet, Guillaume Rey, Vugüé, etc. S'ar fi dovedit că miezul poveștii din Biblie, că Marea e pe locul unor orașe (Sodoma și Gomora), ar fi întemeiat. S'a întimplat o prăbușire, pe care a umplut-o Iordanul. Fața acestei mări e cu 436 de metri sub a Mării Mediterane. Marea Moartă e lungă de 75 km. și lată până la 16. Nu trăește acolo nici un pește, nici un mărgean și nici o scoică.

În fundul ei se află sare și smoală. Apa din ea e foarte sărată 26/25 la sută, în loc de 4 la sută cît are cea din alte mări. Greutatea specifică a ei e cu 1/5 mai mare.

Se vor face băi serate la această mare.

O planetă dincolo de Neptun. Cei doi astronomi americani, Pichering, au rugat pe toți colegii să cerceteze cerul în 1909 la punctul al cărui ceas e 8 și declinația +219, și să observe o planetă nouă, care e și mai departe decît Neptun. Punctul acela e pe linia care desparte constelația Gemenilor de a Racului.

Cei vechi cunoșteau 7 planete: Soarele, Luna, Mercur, Venus, Mart, Joe, Saturn. După ce s'a aflat că Soarele și Luna nu sînt planete au fost rămas 5. La 13 Mart 1781 W. Herschel a descoperit pe Uran. Între Mart și Joe era un loc gol, dar în loc de o planetă, începînd cu cea dintîi pe care a descoperit-o Piazzi la 1 Ian. 1801 (Ceres). Acuma numărul acestor planete mici a ajuns la șapte sute. Englezul Adams și Francezul Leverrier au dedus din neregularitățile

lui Uran, că dincolo de el se mai află un planet. În adevăr, Gale dela Observatorul din Berlin a și găsit planeta prezisă, acolo unde trebuia să fie. I-s'a zis Neptun.

De pe mișcările lui Mercur, de mult se spune că trebuie să fie o planetă și mai aproape decît el, de Soare. Dar până acuma Vulcan a ramas numai un nume fără planet.

Lui Neptun îi trebuie 165 de ani, ca să facă un drum în jurul Soarelui. După socotelele lui A. Gaillot, Uran și Neptun au niște neregularități, cari cer o planetă și mai departată.

Vom vedea de se va adevăra socoteala celor doi Pickering.

Palatul lui Dioclețian. Se știe că orașul Spalato e pe ruinele palatului împărătesc al lui Dioclețian. Acum locuiesc 4000 de inși pe locul palatului. Orașul roman era Salona, ear palatul era în vecinătate. De bună seamă în numele Spalato, s'a păstrat amintirea că e pe locul palatului.

S'au făcut săpături și restaurări atît la Salona cît și la Spalato, așa că s'a înviat o parte din lumea romană de pe vremea lui Dioclețian și cu drept cuvînt se poate vorbi întru cîțva de un Pompei, aflător în Dalmația.

Săpăturile se fac mai cu zor dela 1875 incoace, cînd a fost la fața locului Franz Ioseph. Palatul uriaș roman e al statului, dar e anevoie de scăpat de cei ce-și au locuințele clădite în curtea și pe ruinele lui. Lingă șirurile de colonne, cu capituluri frumoase, stau cășcioare scunde cu storuri verzi. În mausoleul lui Dioclețian, zidire asemenea Panteonului, e o biserică, dar zidurile și podoabele vechi s'au păstrat bine. Foarte frumoasă e sala (vestibulum), în care Dioclețian făcea primiriile. Colonnele, cum se vede din analiza chimică, sînt în mare parte din material egiptean. Capitulele pot mulțumi pe cei mai pretențioși.

Venind dela Salona intrați în palat pe Porta aurea, care s'a păstrat în stare bună. Pe ferul mării se putea primbă la urmă print' o galerie uriașă cu colonne. Acuma putem înțelege vorbele împăratului, cînd s'a retras de pe tron: „Am toate îndemînările în palatul meu; o să-mi răsădesc în liniște varza».

— *Scîrțitul cizmelor.* — Sînt ghete și cizme, cari scîrție numai cînd e timp uscat, altele însă scîrție și cînd e vremea ploioasă.

— La conferința din urmă anuală a uniunii naționale a negustorilor de ghete și de cizme din Liverpool, — a întreat pe un om de știință dacă se poate explica scîrțitul. Procter a răspuns că scîrțitul e din pricina frecării între pielea încălțămîntei și talpă. De altmîntrelea — zice ei — mai înainte încălțămîntele cu scîrț erau la modă și azi multora le place să le scîrție ghetele.

A amintit o fabrică mare de încălțăminte din Northampton, care a primit o comandă mare pentru emirul Afganistanului. În această comandă se punea condiția că jumătate din cizmele comandate să scîrție, ear cealaltă jumătate nu. Cari din cizmele acestea vor fi pentru paradă și cari pentru slujbă activă, știe numai cel care le-a comandat.

Nazarineanul era mort! Și ei totuși priviau unul la altul cu îngrozire: sîngele lui venia asupra lor. Și în vreme ce își pironiau încă privirile unul asupra altuia, pămîntul începu a se clătina. Unul cerca a se sprijini de celalalt...

...Într'o clipă dispăru întunecimea. Soarele își făcu cale, și fiecare vedea acum în lumina zilei cele trei cruci cum se clătinau într'o parte și într'alta. Ei vedeau crucile toate trei, dar mai limpede pe cea din mijloc. Părea că o vedeau numai pe aceasta: ea părea că crește și se înalță, părea că ar voi să-și descarce povara filfăind-o încolo și incoace, mai în sus, mai în sus, spre cerul vinăt. Și fiecare din ei, care-și bătuse joc de Nazarinean, și care-l bătuse, care strigase „Răstignește-l", care eșise cu el din cetate, care din toată inima dorise moartea lui, — toți simțiau, că fiecare din ei e însemnat, și că dacă voește să mai trăiască are să fugă cît se poate de iute de amenințarea cea decolo de sus, de pe cer... Se începu o fugă nebună: fugiau din toate puterile, călări, pe cămile, în căruțe, pe jos... Și înc'odată, ca și cum ar fi voit să-și arate minia sa pentru fapta lor, înc'odată îi urmări cutremurul de pămînt, îi imprăștiă, și-i îngrozi cu bubuitul de stînci mari, cari se crăpau și se striveau înaintea lor și lingă ei. Ei își băteau pepturile și strîgau tare de frică. Sîngele lui venise asupra

lor. Băstinași și străini, preoți și laici, cerșitori, saducei și farisei, toți se mestecau îmbulzindu-se pesteolaltă, și cădeau la pămînt fără deosebire. Cînd chemau numele Domnului, le răspundea pămîntul miniat bubuind în numele lui, și-i umplera de îngrozire. Cutremurul îl ajunse și pe arhieru, și-l aruncă la pămînt; poala hainei lui se murdări, clopoței de aur se umplură de năsip și gura lui de colb. El și poporul lui, toți erau deopotrivă în aceeași osîndă: *Sîngele Nazarineanului venise asupra lor a tuturor.*

(După „Ben-Hur“)

Petrache.

Din viață.

În otelul unui orașel de provincă, — nimerisem la o întimplare — o seamă de colegi, veniți din capitală, chindisiți, fercheși, frizați, își petrec sgomotos — rîd, bat cărțile, injură. Vorba, gestul, gălăgia ce o stîrniau îmi alungă plictiseala obișnuită atunci, cînd așteptî să te revezi în cutare sat înfundat în o vale tăcută.

Erau printre ei cunoscuți și de cari nu mă mai cunoșteau; de aceia, cari începură înrînd două sau trei carieri fără să fie isprăvit ceva. Oamenii de oraș.

Într'un moment — îi observ — se ceartă,

își aruncă vorbe triviale, iau un aer de cărturări iscusiti, — devin calmi, serioși, nu cum sînt muritorii derind. Unul — îl cunoșteam bine detot, — Dinu teologul, Dinu juristul, Dinu care va fi, sosise chiar acum. Agitat, cu un aer de sarcasm grețos zbeacă către colegi: o noutate mă! Inchipuiți-vă, a murit gureșu, fantastu, nărodu...

Le puse dinnainte o foae. — Aici mă, noa citește!

Era vorba de un Aurel Candin, avocat, doborît la pămînt abia la începutul frumoasei sale carieri.

— Hi, musiu Aurel! Incepu unul. — Sireacu, gîndia să îmbuce lumea. Acum o fi plin.

Noa, the-l dracu, dacă-i mort. Quint, trul cassa... Haid' înainte!

Acum se porni un amestec de glasuri, șubrede, păgîne. Parodiau, între sughituri, cîntarea morțescă: Cu sîntii odihnește... Urmă o țicnire de păhare... Viața — știa asta cum îi — proșit viața!

— Ce știți voi — se ridică unul, grăsun, pleș, fără mustață. — Mi-a fost coleg — eacașă. Un idiot, moralist, prost dacă vreți. La raboș cu el, și aialași după el. Trăiască viitorul!

— Da' the-l dracu, am zis. Copii, înc' odată. Urmă o altă țicnire de păhare întru pomenirea fostului lor coleg...

Convocare.

Subsemnatul presidiu al „Societății de lectură” din Vaskó pe baza deciziei comitetului de dto 1. Martie n. a. c. convoacă la

adunarea generală ordinară

pe 18. I. c. (Duminică Tomci) după amiază la orele 3 în localul Societății, la care președintele St. domnii membri sînt invitați a lua parte.

Obiectele dela ordinea zilei sînt:

1. Deschiderea adunării prin președinte.
2. Citirea raportului comitetului.
3. Prezentarea și aprobarea socoșilor pe anul 1908.
4. Restaurarea comitetului.
5. Diverse propuneri.
6. Inchiderea adunării.

Dimitrie I. Izverniceanu
președinte.

N. Potoceanu
notar.

CRONICA.

Sinodul parohial ort. rom. din Oravița-rom. a ales Duminecă, cu toate voturile, în comitetul parohiei următorii membri ordinarî: Carol Pavlovič președinte, Carol Lazar notar, Ion Cotirlă, Gheorghe Măreș, Ion Crăciun, Dimitrie Imbri, Dimitrie Băgărea, Iancu Cotirlă, Nicolae Cucu, Gheorghe Bogdanu, Ilie Cucu, Ion Dure, Ion Groza, Ion Mădru, Costa Lazăr, Ilie Fara, Suplenți: Iosif Daba, Alexa Neda Ogaș, Costa Bogdan-Baica, Gheorghe Cărăbaș, Nicolae Tămaș, Dimitrie Iana-Eva, Lazăr Sterian, Ion Popa. Epitropi: Gheorghe Pipelca, Ianaș Bogdan-Culă, Pau Cucu.

Luni s'a ținut sinodul protopresbiterial al Oraviței, în care s'a luat la cunoștință raportul protopopului tractual, ear în comitetul protopresbiterial au fost aleși preoții: Ion Petrovič, Matei Popovič, Petru Bernaz, Valeriu Dabici, Axente Popovič și Gheorghe Neda, și mireni: Ilie Trăilă, Dr. Petru Corneanu, Dr. Mihai Grosșanu, Ion E. Țăranu, Dr. Ion Manguica, Gheorghe Jianu, Alexa Jianu, Gheorghe Pența, Gheorghe Țunea, Carol Lazar și Simeon Veveriță.

Marele filantrop, negustorul Adrian C. Schmidt, care trăiește în retragere la Biserica-albă, a testat 80.000 cor. pentru adajustarea modernă a unui spital orășenesc. Omul cuminte dăruiește până-î în viață ce are de dăruit.

La Curtici a murit pretorele Sever Bocșanu, ginerile conceaștanului nostru adv. Baltazar Munteanu. Îl deplîng soția și patru copii minori.

... Am gîndit ce rău a greșit, bietul, ăstor odrasie ale viitorului... Dece parentarea aceasta atît de sinistrală la groapa unui fost tovarăș al lor care nici nu mai aude, nici nu mai vede, nu mai simțește...

Ei, rosturile vieții sînt diverse. Însă rostul unei vieți bune, cum va fi fost poate însași viața ăstui Aurel Candin, — nu îl pricep toți. Nu cumsecusem tinerul acesta, nici nu auzisem de el și așa mort fiind — îl compătiniam din adîncul sufletului...

În pustietatea odăii străine, unde m'am închis, începuî, îmboldit de o silință sufletească, să întruchiez viața însași, atît de scurtă, a acestui Aurel Candin.

— Va fi fost, fără îndoială, o viață mizeră, săracă în plăceri, o viață cruntă, aspră, care va fi trebuit să învingă atîtea poticniri, atîtea ocări ale lumii murdare, — capriciul fără de firu al tovarășilor săi bogăți, o încordare gigantă, ca să ajungă acolo, unde a fost. Va fi trebuit să-și istoviască viața muncind pentru alții și trăind pentru sine.

Dar o inimă mare, gata de jertfă e întotdeauna atît de puternică ca să învingă. Și a învins — a învins și aci idealul.

Vezi măreția, sublimul unui ideal aci stă: în jertfirea vieții!

Aceștia sînt rari, sînt puținii cari luminează

La înmormîntarea lui Mocsonyi a fost izbitoare receala țărînimii din Foeni, aproape neexplicabilă, mai ales pentru noi cei din Valea Carașului, unde la înmormîntarea unui asemenea fruntaș s'ar fi adunat zeci de mii de țărîni spre a vărsa cite-o lacrimă la groapa celui mai mare Român. Se vede că în acele părți e slabă detot pulzația celor datorî a cultiva poporul. Multă înduioșare a produs în publicul inens, strecurat din toate părțile locuite de Români, minunatul chor al Lugojenilor. Am zis-o ș'altădată, și-o zic și acum, că chorul acesta e o putere a Bănățenilor. Cîntă cu o precizie uimitoare și întonează vorba respicat.

Chiar și greșalele gramaticale le poți distinge în cîntarea lor lămurită. Așa bunăoară m'a zgîndărat sufletul pătrunzătorul cîntec de jale „Adu-su-mi-am aminte...” în care însă m'a usturat urechea la deslușirea frazei: eu sînt pămînt și cenușă... Unde s'a pomenit să zică cineva eu sînt. Am auzit: eu sînt, eu mis, eu is, dar eu sînt ori cum o născociseră latiniștii noștri: eu sum, n'a zis nicăiri nimeni. Forma sancționată de uzul general, și în grai și în scris, e: eu sînt, cum se află scrisă și în cărțile bisericesti; m'am mirat de această aberațiune a choriștilor Lugojeni.

Duminecă s'a ținut alegerea de preot în Mercina sub conducerea protopopului Andrei Ghidiu, emis din partea Consistorului. A fost ales teologul Iosif Caragea (Racașdia), după ce preotul Surlaș (Jebel), și-a fost retras candidatura, ear preotul Petru Bernaz (Secaș), a ramas numai cu citeva voturi în minoritate.

Mine, ziua întâi de Paști concert, teatru și petrecere cu dans în Ciclova-montană, ear Luni, a doua zi de Paști concert și joc în Varadia.

Simpaticul nostru colaborator Dr. I. Fomețescu a scris o broșură „Creșterea igienică a copiilor”, făcînd prin aceasta un mare serviciu mai ales mamelor române. Broșura de 32 pagini e scrisă cu multă îngrijire, cum sperăm că se va dovedi încurînd din parte competentă, ear prețul ei, minimal, de 25 fileri îi înleznește intrarea și în colibe țărînilor noștri, cari și ei pot jertfi atîta pentru sănătatea copiilor lor. Critica autoritară va spune mai mult.

Reuniunea de citire și cîntări din Dalboșeț aranjează în Luni Paștelor concert, teatru și joc cu program ales și variat.

La Cluj a trecut la cele eterne curatorul bisericii gr. cat. Ștefan Oășanu Havasi.

Din 29 April până la 12 Mai, și din 7 până la 20 Octomvre c. vor fi și ăstan cursuri de vierit pentru învățători la Miniș, Aiud, Bihardioszeg, Tapolca și Tarzal.

Mine seară, ziua întâi de Paști, mare reprezentare a clubului de diletanți în sala teatrului orășenesc din localitate.

cărarea vieții așa cum este, cum trebuie să fie! Dar lumea... lumea cum e, nu întrebă de astea. Va zice atît: dar bine dom'le, o ambiție, — o ambiție proastă, mă înțelegi... Cine te pune să-ți gați, să-ți mîncîci viața?... Ca și cum fără de ăștia, s'ar opri mașinăria, care duce lumea înainte...

— Înzădar, trebuie să ai o inimă de fer, ca să nu-ți pierzi cumpătul în virtejul lumii molipsite de atîtea vicii și prejudicii păcătoase...

Gălăgia colegilor se mai auzia — acolo jos. Și dece nu?

Cînd și așa pecetea lumii, care critică, judecă și împarte, nu-î va ajunge. Izbînda zilei de mine va fi tot a lor, tot ei vor filfăi stindardul înscris cu roadele muncii obositoare de erî. Pe partea unui biet Aurel Candin și pe partea altora, cari au muncit cu credință, rămîne umbra, întunerecul, uitarea.

Un dor vag, nelămurit îmi coplesia sufletul, inima, simțirea. Doriam să mă revăd departe de aici, departe... departe... În satul acela tăcut din infundătura de văi, între oamenii aceia, proști și simpli, dar fericiți.

Acolo nu răzbat mizeriile lumilor mari, nu pricepi grozava destrămare de moravuri, care înghețe și îmbrîncește vieți... Totul e curat, limpede, senin, — așa e însași gîndirea, însași viața... limpede, bună, senină.

Lian.

„Poporul meu, ce ți-am făcut ție...” striga în biserică, la alegerea deputaților sinodali, un preot disperat din vecinătate.

Asentările din cercul Oraviței s'au isprăvit alaltăieri. După Paști urmează cercul Iamului. Cîntecul flăcăilor noștri earășî a umplut văile de dor și jale despărțirii lor de părinți și ibovnicele plîngătoare.

La Jena, lîngă Lugoj, a fost ales de preot Dimitrie Lupea.

Școala pentru economia de casă (școală de menaj) din Sibiu, deschide la 15. April n. un curs de bucătărie. Cursul durează dela 15. April până la 15. Iulie. Taxa pentru elevele interne e 150 cor., ear pentru cele externe 120 cor.

Despărțămîntul Belinț al Reuniunii învățătorilor ort. rom. din protopresbiteratele Timișoara, Belinț, Comloșul-mare și Lipova își ține Adunarea generală Sîmbătă la 4/17. April a. c. în școala primară rom. din Topolovățul-mare, sub preșidiul învățătorului Ioan Furdianu.

Se caută un medic român pentru Vărădia.

Aurel Mihăescu din Lugoj a fost promovat doctor în teologie.

La 5. April a murit în sanatoriu Pajor din Budapesta, preotul Gheorghe Popovič din Vlaicoveț.

Balada „Meșterul Manole” culeasă de Vasile Alexandri a fost tradusă în franțuzește (în versuri) de Smaranda Maltopol, sub titlul „La légende du monastère d' Argesch.”

Episcop al Dunării de jos s'a ales Arhiereul Nifon Ploesteanu, ear episcop al Rîmnicului și nouului Severin, Arhiereul Ghenadie Băcăuanu.

În „Istoria literaturii franceze” de Leo Claretie se vorbește și despre autorii români, cari au scris franțuzește: Iulia Hașdeu, Elena Văcărescu, V. Conta, A. D. Xenopol, Pompiliu Eliade.

Locotenentul englez, Shackleton, care plecase către sud în vara anului 1907 pe vaporul „Nimrod”, a reușit în drumul său să se apropie de polul sudic până la 111 mile engleze, 169 km.

La Cairo (în Egipt) va fi un congres de arheologie în Aprilie 1909, care se va ocupa cu tot ce poate arunca lumină asupra înriuririi Egiptului asupra civilizației egeene și miceniene pe baza descoperirilor făcute în Creta. La ordinea zilei vor fi și descoperirile de papiruri însemnate pentru anticitatea greco-romană.

Serviciul sanitar al orașului Suceava (în Bucovina) semnalează 20 cazuri de „meningitis”.

Poșta Redacțiunii.

I. B. București. Primit. Se va publica.

N. St. Cluj. În jargon.

A. P. Gerliște. Nădăduim a putea îndrepta lucrurile.

Poșta Administrațiunii.

Mulțumim abonaților cari ne-au achitat abonamentul, ear pe restanțieri îi rugăm din nou și în această zi mare să-și achite datoria. Sintem rugători și-prea răbdători!

Mulțumită publică.

Prin aceasta aducem adîncă mulțumită tuturor acelor P. T. domnișoare, doamne și domni, cari, fie în scris, fie verbal, cit și prin participarea lor la înmormîntare, și-au exprimat condolențele pentru pierderea scumpei și neuitatei noastre fiice

Mărioara Ania.

IIIadia, la 24. Martie 1909 v.

Jalnica familie.

Editor proprietar: Gheorghe Jianu.
Redactor responsabil: Alexandru Purgariu.

„BOCȘANA“

institut de economii și credit ca societate pe acții în Bocșa-montană.

Prospect.

Adunarea generală ordinară a institutului de economii și credit »BOCȘANA« ținută în Bocșa-montană la 28. Faur 1909 a decis urcarea capitalului societar dela 100.000 Cor. la 200.000 Coroane, eventual până la suma câtă să va subscrie prin emisia nouă de acții, în valoare nominală de câte 100 Cor., dând plenipotență nelimitată direcțiunii institutului la stabilirea prospectului și executarea acestui concluz.

Pe baza acestei hotărâri direcțiunea oferă subscrierea de acții nouă (emisia II) pe lângă următoarele condițiuni:

Acționarii actuali au dreptul să subscrie atâtea acțiuni noi, câte posed din emisiunea primă, cu prețul de 105 Cor. Restul până la 200.000 Cor., nesubscris în modul acesta, se rezervă tot pentru acționari cu prețul de 115 Cor. de acție. Dacă suma astfel subscrisă va trece peste 200.000 Cor., direcțiunea va face reducerea convenită. Aceste subscrieri se fac până la 1. Mai; ear dela acest termen până la 1. Iunie 1909 și neacționarii pot subscrie acții, în sumă nelimitată, cu prețul de 130 Cor. Pentru fiecare acție subscrisă este a se mai plăti 2 Cor. în spese de emisiune, ear sumele, ce intră peste nominal din această emisiune, se adaug la fondul de rezervă existent.

La subscriere se plătește din capital 20% plus 2 Cor. spese de emisiune. Restul să plătește după adunarea generală extraordinară în rate bilunare de câte 10%.

Se pot plăti mai multe rate sau toate deodată. Acțiunile nouă vor participa la dividendă numai în anul următor, după ce va fi plătit întreg prețul, ear după ratele solvite să va plăti 5% interese.

Restanțierii vor plăti 6% interese de întârziere, — dealcum față de acționarii restanțieri se vor aplica în cele din urmă, dispozițiile §-lui 9 din statute.

Németbogsán la 20. Marte 1909.

Direcțiunea

„Bocșana“ institut de economii și credit
ca societate pe acții.

Gheorghe Bogdanu

Oravița-rom.

Magazin de articole

de băcănie, coloniale, galanterie, vâpseli, bumbacuri, spirituoase și deposit de făină.

Marfă curată și bună.

Prețuri cinstite. Serviciu cuviincios. Ce se mai cere ca să prospereze un negustor român?

 Bunăvoința marelui public românesc!

— A t î t a. —

„ORAVICIANA“

SOCIETATE PE ACȚII

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII

— ORAVIȚA. —

Capital social . . . . . Cor. 550.000

Fonduri . . . . . „ 320.000

Depunerii spre fructificare „ 1,918.000

Giroconto la Banca austro-ungară. — Ceconto la Cassa de păstrare poștală Nr. 15.625. — Telefon Nr. 29.

Escomptează cambii, acoardă împrumuturi hipotecare și personale cu 7—8% netto.

 Primește depunerii spre fructificare cu 4½% și 5%.

 Darea o plătește institutul.

 Răscumpără gratuit orice fel de cuponi și îndeplinește tot soiul de afaceri de bancă.

„PLUGARUL“

societate pe acții din Cacova

dă

 6%

și plătește și darea după depuneri.

A ieșit de sub tipar și se află de
vinzare la Administrația Tipogra-
fiei „Progresul“ în Oravița
„Poesia populară rom.“ partea I.

BOCETELE ROMĂNEȘTI

de Dr. IOSIF POPOVICI, prof. univ.

Prețul 80 filerî.

„SENTINELA“

instituit de economii și credit
ca societate pe acții

în Satul-nou (Réva-Ujfalu)

efectuește toate operațiunile de bancă și
primește depuneri spre fructificare cu
 5 1/2% interese, plătind insti-
tutul și darea de 10% după interese. La
cerere se trimit deponenților și cecuri poștali
cu cari se trimit bani fără a plăti porto la poștă

Direcțiunea.

Anunț.

In Atelierul artistic de fotografii M. Botfan

trecut acum în posesiunea firmei

BENESCH & COMP.

Oravița, în casa negustorului Iuliu Weiss de lângă biserica rom.
cat. și în casa Carol Kanz din strada principală, se pregătesc

 fotografii

de tot soiul și de toată mărimea în mod ireproșabil și cu prețuri absolut solide.

Aviz.

Sint de vinzare

unsprezece lanțe de pământ elasa primă

pe teritoriul comunei Agadică în partea ho-
tarului ce cade cătră moara dintre Rachitova
și Tievaniul-mic, și așa pământul e la în-
demină atit pentru Rachitoveni cît și pentru
cei din Tievaniul-mic.

Informațiuni amănunțite dă subscrisul.
Oravița-montană la 8. April 1909.

Dr. Gheorghe Anca
advocat.

Farmacia „La Sf. Gheorghe“ în Oravița

Am onoare a aviza onoratul public din Oravița și jur, că am luat în primire

Farmacia „La Sf. Gheorghe“

din Strada Principală

pe care am arangeat-o după sistemul cel mai modern, fiind astfel în măsură
a sta la dispoziția On. public cu toate cele trebuitoare. Inafară de toate soiurile
de medicamente, am în deposit la farmacie cele mai fine **parfumuri** franceze și
engleze, **pudră**, **săpunuri** și alte articole de tot felul, atit pentru țărance cît și
pentru damele de elită. — Cu distinsă stimă

ADOLF GROS, apotecar, ORAVIȚA.

Opuți și broșuri

Se recomandă
a executa următoarele:

Foți periodice

INVITĂRI

BILETE DE LOGODNĂ
după dorință și în culori

BILANTURI

ANUNȚURI FUNEBRALE

Tot felul de lucrări tipografice,

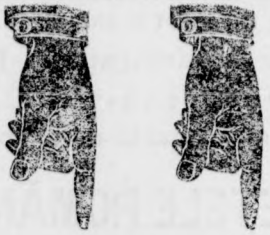
ce se țin de această branșă

PROGRAME

BILETE DE CUNUNIE
după dorință și în culori

ADRESE

BILETE DE ÎNTRARE

Tipografia „PROGRESUL” Oravița

PRE-CURRENTURI

în or ce limbă.

NOTE

STATUTE * LIBELE

CIRCULARE

AFIȘE

piata mare (lîngă moara de foc)

Diferite tipărituri pentru bănci

Comandele primite se efectueșe cu promptitudine și cu conștiință.

CĂRȚI DE VISITĂ

diferite formate

MENU

PLICURI CU FIRMA

OBLIGAȚIUNI

Cărți în comisiuni

PREȚURI MODERATE!

Panglici pentru morți